

Tuomarilla on asiaa -podcastin 2. jakso, kausi 3

(Musiikkia)

Miesääni:

Tämä on Tuomarilla on asiaa -podcast, jossa mediatuomarit tarkastelevat tuomioistuinten toimintaa yhdessä vieraidensa kanssa. Mediatuomariverkoston tarkoituksena on lisätä tuomioistuinten toiminnan läpinäkyvyyttä ja parantaa yleistä tietämystä tuomioistuinten työstä. Tervetuloa kuuntelemaan!

Naisääni:

Asian käsittely alkaa salissa yksi. Asianosaisia pyydetään saapumaan saliin.

Elina Halimaa:

Tänään keskustelun aiheena on suullinen käsittely hallinto-oikeudessa ja äänessä ovat erityisasiantuntija Elina Halimaa tuomioistuinvirastosta ja

Taina Hakkarainen:

Hallinto-oikeustuomari ja mediatuomari Taina Hakkarainen Helsingin hallinto-oikeudesta.

Elina Halimaa:

Me olemme Helsingissä, Pasilassa, Tuomioistuimet-talossa. Minulle suoritettiin saapuessa turvatarkastus, missä yhteydessä reppu läpivalastiin. Taina, minkä vuoksi turvatarkastus tehdään?

Taina Hakkarainen:

Turvatarkastuksella pyritään estämään sellaisten esineiden ja aineiden tuonti tuomioistuimen tiloihin, joilla voisi vahingoittaa tai aiheuttaa vaaraa. Eli esimerkiksi päihteitä, kuten alkoholia, ei tule pitää mukana, jos tulee oikeustaloon. Lisäksi turvatarkastuksessa otetaan pois vaaralliset esineet.

Monesti ei tule ajatelleeksi, että ihan tyypillisiä pois otettavia esineitä voivat olla linkkuveitset, teränsä takia. Nämä tosiaan luokitellaan turvatarkastuksessa teräaseiksi.

Toinen asia, mitä on joskus otettu turvatarkastuksessa haltuun, on ruokailuvälineet. Eli kun suullinen käsittely voi kestää pidempään, niin saattaa olla niin, että on ottanut teräksiset ruokailuvälineet eväiden syömistä varten mukaan. Mutta nämä eivät ole sallittuja Tuomioistumet-talon tiloissa. Sen sijaan sitten kertakäyttövälineillä voi taukojen aikana syödä eväitä.

Elina Halimaa:

Tämä sali on yksi Tuomioistuimet-talon kuudesta salista, missä järjestetään suullisia käsittelyitä. Me istumme tämän salin perällä, niin millainen näkymä täältä yleisön paikalta on?

Taina Hakkarainen:

No tässä salissa on pöytärivistöjä, johon asianosaiset sijoittuvat. On kaksi pienempää pöytää todistajan kuulemista varten lähempänä tuomioistuimen omaa istumapaikkaa. Kokoonpanon

jäsenet istuvat tuolla salin edessä oman pöytänsä ääressä. Näillä kaikilla pöydillä on mikrofonit ja sen lisäksi tietokoneen näyttöjä.

Elina Halimaa:

Tietokoneen näyttöjä on aika runsaasti, niin mihin näitä tietokoneita käytetään? Tai näyttöjä?

Taina Hakkarainen:

No niitä ei välttämättä suullisessa käsittelyssä tarvita, koska asianosaisten kuuleminen tosiaan tapahtuu suullisesti. Ja se on se pääasia. Mutta tietokoneen näytöltä voidaan tarvittaessa tutkia esimerkiksi kirjallisia todisteita. Joskus on katsottu joku videopätkä, mikä on esitetty todisteeksi. Ja näiltä näytöiltä näkyy myös kuvayhteys silloin, jos jotakuta henkilöä kuullaan videoyhteyden välityksellä.

Elina Halimaa:

Meistä otettiin valokuva podcastin julkaisua varten. Ja minulla, kuten sinullakin on tänään päällä toimistovaatteet. Onko väliä, miten suulliseen käsittelyyn pukeudutaan?

Taina Hakkarainen:

No mitään varsinaista pukukoodia ei ole, mutta tuomioistuimet ovat keskeinen osa oikeusvaltiota ja tärkeä osa yhteiskuntaa, joten tuomioistuimeen saavutaan yleisesti sellaisessa vaatetuksessa, jolla kunnioitetaan tuomioistuimen asemaa.

Siisti vaatetus on toivottavaa, mutta suullisen käsittelyn onnistumisen kannalta kannattaa pukeutua sellaiseen vaatetukseen, missä itse viihtyy mahdollisimman hyvin ja tuntee olevansa oma itsensä. Ulkovaatteet ja esimerkiksi lippalakit jätetään aulaan oleviin säilytyskaappeihin tai sitten salissa olevaan naulakkoon.

Elina Halimaa:

Minäkin laitoin takin naulakkoon tänään. Sitten itse käsittelyyn. Hallintotuomioistuimen on lain mukaan järjestettävä suullinen käsittely, jos tuomioistuin pitää sitä tarpeellisena tai yksityinen asianosainen sitä vaatii. Mitä tämä tarkoittaa?

Taina Hakkarainen:

Hallintotuomioistuimissa prosessi on pääsääntöisesti kirjallista, eli asiat ratkaistaan sisäisessä istunnossa kirjallisen aineiston perusteella. Meillä suullinen käsittely on vain keino saada asiaan lisäselvitystä ja tämä täydentää sitä kirjallista aineistoa.

Suullisessa käsittelyssä ei ole tarpeen toistaa jo kirjallisesti esitettyjä asioita, eikä suullinen kuuleminen myöskään ole tarpeen sellaista seikoista, joista voi hyvin esittää kirjallista selvitystä.

Suullisen käsittelyn tarkoitus on kuulla asianosaisia: päätöksen tehnyttä viranomaista, todistajia, asiantuntijoita ja voidaan ottaa myös vastaan muuta selvitystä.

Tuomioistuin voi oikeudenkäynnistä hallinto-asiassa annetun lain mukaan esitetystä vaatimuksesta huolimatta päättää, että suullista käsittelyä ei järjestetä.

Muun muassa silloin, jos asian ratkaisemiseksi merkityksellisistä seikoista on jo saatu riittävän vakuuttava selvitys, tai jos suullisen käsittelyn järjestäminen on sen asian laatuun tai sen merkityksen vuoksi muuten ilmeisen tarpeetonta.

Suullisen käsittelyn järjestäminen on aina harkinnanvaraista ja arvioinnissa otetaan huomioon myöskin oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset.

Elina Halimaa:

Kuulostaa monimutkaiselta, mutta siis tarkoitus on vastaanottaa selvitystä?

Taina Hakkarainen:

Joo, nimenomaan suullisesti.

Elina Halimaa:

Vuonna 2024, eli viime vuonna, hallinto-oikeuksissa ratkaistiin yhteensä yli 18500 asiaa, joista 702 asiassa, eli noin 4 prosentissa järjestettiin suullinen käsittely. Missä asioissa ja milloin suullinen käsittely järjestetään?

Taina Hakkarainen:

Yleisintä on, että suullinen käsittely järjestetään asianosaisen omasta pyynnöstä. Hallinto-oikeus voi kyllä järjestää suullisen käsittelyn myös viran puolesta, eli omasta aloitteesta, jos arvioi sen pitämisen tarpeelliseksi.

Suullista käsittelyä sinänsä voi pyytää missä asiaryhmässä tahansa ja se voidaan myös järjestää, mutta yleisimmin suullisia käsittelyitä hallinto-oikeudessa pidetään ulkomaalaisasioissa ja lastensuojeluasioissa. Lisäksi asioissa, joissa on kyse virkamiehen irtisanomisesta.

Suullisen käsittelyn tarpeellisuus, kuten jo taisin mainita, arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Esimerkiksi turvapaikka-asioissa suullinen käsittely tulee tyypillisesti järjestettäväksi silloin, kun arvioidaan henkilön kertomuksen luotettavuutta.

Elina Halimaa:

Mainitsit aikaisemmin, että voidaan tehdä myös päätös siitä, että pyydettyä suullista käsittelyä ei järjestetä. Jos sitä ei järjestetä, niin tästä on ilmoitettava asianosaisille. Mitä se ilmoitus merkitsee?

Taina Hakkarainen:

Hallinto-oikeus tosiaan sen prosessin aikana alustavasti harkitsee, onko suullisen käsittelyn pitäminen tarpeen. Jos arvioidaan, että asiassa ei tulla järjestämään suullista käsittelyä, niin tästä pitää ilmoittaa suullista käsittelyä pyytäneelle asianosaiselle.

Tässä yhteydessä hänelle annetaan tilaisuus esittää kirjallista lisäselvitystä niistä seikoista, joista hän olisi halunnut tulla suullisesti kuulluksi.

Ilmoittamisen tarkoitus on se, että henkilö voi sitten vielä täydentää perusteluita sille suulliselle käsittelylle ja tosiaan kertoa tarkemmin, että minkä takia hän kokee, että se suullinen käsittely on asian ratkaisemiseksi tarpeen.

Ilmoittaminen on tehtävä lain mukaan, eli jos suullista käsittelyä ei pidetä, niin siitä pitää aina ilmoittaa, mutta se, että on ilmoitettu, että tässä vaiheessa arvioidaan, että suullista käsittelyä ei pidetä, niin se ei sitten tarkoita sitä, että sitä ei voisi pitää.

Eli voidaan myöskin päätyä siihen ratkaisuun, että uuden selvityksen perusteella tai myöhemmin tehdyn harkinnan perusteella pidetäänkin suullinen käsittely.

Ilmoittamisesta voidaan luopua vain niissä tilanteissa, joissa valitus jätetään tutkimatta tai hylätään heti, tai että ilmoittaminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Elina Halimaa:

Eli lähtökohtaisesti, jos on pyydetty suullista käsittelyä, niin valittajille tulee ilmoitus siitä, että suullinen käsittely järjestetään tai sitten ilmoitus, että ei.

Taina Hakkarainen:

Joo, juuri näin.

Elina Halimaa:

Miten sitten edetään, jos suullinen käsittely päätetään järjestää?

Taina Hakkarainen:

Jos hallinto-oikeus päättää järjestää asiassa suullisen käsittelyn, niin tästä tehdään kirjallinen välipäätös, joka lähetetään sitten asianosaisille tiedoksi, että he tietävät, että suullinen käsittely on tulossa.

Varsinainen kutsu suulliseen käsittelyyn lähetetään vasta sen jälkeen, kun on saatu sovittua suullisen ajankohta.

Tässä kutsussa sitten ilmoitetaan myöskin päivämäärä, että mihin mennessä mahdolliset todistajat tulee nimetä ja ohjeistetaan todistajien kutumisesta sekä sen liitteenä on sitten muuta käytännön ohjeistusta.

Elina Halimaa:

Okei. Eli suulliseen käsittelyyn kutsuttu henkilö saa kutsun liitteenä ohjeita, mutta mistä yleisö tietää, miten toimia?

Taina Hakkarainen:

No hallinto-oikeuden on aina huolehdittava oikeudenkäynnin johtamisesta. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että istuntosalissa puheenjohtaja ohjeistaa salin sijoittumisessa ja muissa käytännön asioissa.

Mahdollinen yleisö istutetaan yleensä salin perälle asianosaisten taakse, mistä he pystyvät seuraamaan käsittelyä, mutta eivät myöskään häiritse suullisen käsittelyn kulkua.

Elina Halimaa:

Eli tänne takariviin, missä mekin istumme.

Taina Hakkarainen:

Tässä missä nyt ollaan, joo. Ensimmäistä kertaa itse istun tässä nyt, yleensä tuolla edessä.

Elina Halimaa:

Joo. Asian suullinen käsittely hallintotuomioistuimissa on lähtökohtaisesti julkinen ja jokaisella on oikeus olla käsittelyssä läsnä. Mitä tarkoittaa asian käsitteleminen suljetuin ovin?

Taina Hakkarainen:

No suljetuin ovin käsitteleminen tarkoittaa sitä, että salissa on ainoastaan ne henkilöt, joilla on joku rooli siinä käsittelyssä ja joilla on sitten asemansa puolesta vaitiolovelvollisuus.

Suullinen käsittely järjestetään kokonaan tai osittain suljettuna silloin, jos siellä käsitellään sellaista asiaa, joka on julkisuuslain tai muun lain nojalla määrätty salassa pidettäväksi.

Muun muassa turvapaikka-asiat ja lastensuojeluasiat ovat asiaryhmänä salassa pidettäviä ja tämän vuoksi ne käsitellään aina suljetuin ovin, eli yleisö ei pääse niitä seuraamaan.

Hallinto-oikeudessa suurin osa suullisista käsittelyistä pidetään asiaryhmissä, jotka ovat salassa pidettäviä, niin yleisö pääsee harvemmin sitten seuraamaan näitä meidän käsittelyitä tänne paikan päälle.

Sen lisäksi suullinen käsittely on myös mahdollista pitää asianosaisen pyynnöstä suljettuna myös julkisessa asiassa, jos arvioidaan, että siitä voisi aiheutua haittaa yksityiselle tai yleiselle edulle.

Elina Halimaa:

Eli niistä noin 700 suullisesta käsittelystä murto-osa olisi sellaisia, mihin voisi sitten yleisö päästä katsomaan.

Taina Hakkarainen:

Näin on, joo.

Elina Halimaa:

Mitä tarkoittaa, että hallinto-oikeus voi perustellusta syystä tai harkintansa mukaan rajoittaa yleisön määrää julkisissa suullisissa käsittelyissä?

Taina Hakkarainen:

No yleisön määrää voidaan rajoittaa tungoksen välttämiseksi, eli toki pitää varautua siihen, että saliin mahtuu ja saadaan se käsittely hoidettua niin kuin pitää.

Jos on sitten tällainen mielenkiintoinen asia, niin silloin on yleensä otettu se isoin sali käyttöön, jos arvioidaan, että esimerkiksi median edustajat ovat kiinnostuneita tulemaan käsittelyä seuraamaan.

Tietyissä tapauksissa hallinto-oikeus voi rajoittaa julkisessakin käsittelyssä yleisön määrää, jos se on tarpeen esimerkiksi todistajan tai muun kuultavan suojaamiseksi. Eli arvioidaan, että heidän henkeensä tai terveyteensä voisi kohdistua jotain uhkaa.

Ja alle 15-vuotiasta voidaan kieltää olemasta läsnä käsittelyssä, jos se voisi olla hänellä haitallista. Nämä ovat hyvin harvinaisia tilaisuuksia kyllä.

Elina Halimaa:

Eli lapsia on otettu huomioon. Kun suullinen käsittely alkaa, niin ketä salissa on ja esittäytyvätkö käsittelyyn osallistuvat henkilöt?

Taina Hakkarainen:

Suullisen käsittelyn alkaessa täällä salissa on vain kokoonpanon jäsenet, eli hallinto-oikeuden työntekijät. Sitten kun suullinen käsittely alkaa varsinaisesti, niin puheenjohtaja kuuluttaa istuntosaliin asianosaiset. Eli mahdollinen valittaja avustajansa kanssa ja muut asianosaiset. Viranomaisen edustaja sekä jos tarvitaan tulkki, niin tulkki tulee tässä yhteydessä myös saliin. Todistajat ovat paikalla vain oman kuulemisensa aikana, eli heidät kutsutaan sitten erikseen saliin.

Hallinto-oikeushan on päätösvaltainen pääsääntöisesti kolmijäsenisenä, eli kolmen tuomarin kokoonpanossa, ellei erikseen toisin säädetä.

Lastensuojeluasioissa kokoonpanoon kuuluu kaksi lainoppinutta tuomaria ja heidän lisäksi asiantuntijajäsen.

Suullisissa käsittelyissä meillä käytetään aina niin sanotusti täyttä kokoonpanoa, eli lähtökohtaisesti sitten kolme tuomaria tai lastensuojeluasiat on tästä poikkeus.

Lisäksi kokoonpanoon kuuluu esittelijä, koska asiat hallinto-oikeudessa ratkaistaan esittelystä. Esittelijänä voi toimia myöskin yksi tuomareista.

Ihan aluksi puheenjohtaja käy läpi sen, että ketä meillä täällä salissa on ja esittelee yleensä myös kokoonpanon jäsenet.

Tästä voi olla hieman erilaista käytäntöä, riippuen puheenjohtajasta.

Elina Halimaa:

Eli ei ole ehkä säädetty täsmällisesti, että kuinka aloitetaan?

Taina Hakkarainen:

Ei ole säädetty. Toki tuossa ulkona on sitten se lista, mistä näkee, että mitä asiaa käsitellään, tai ainakin diaarinumero ja sitten kokoonpanon jäsenet, että jos haluaa heistä tarkemmin tietoa ja näkee, montako ihmistä täällä salissa on.

Elina Halimaa:

Joo. Sitten kiinnostaa, että mitä siellä suullisessa käsittelyssä tapahtuu?

Taina Hakkarainen:

Suullinen käsittely alkaa sitten sillä, että puheenjohtaja pitää aluksi tällaisen lyhyen yhteenvedon, että mistä on kysymys ja minkä takia käsittely järjestetään ja selostaa myöskin, että miten käsittely käytännössä etenee.

Asianosaiset pitävät lyhyet alkupuheenvuorot, joissa useimmiten viitataan jo kirjallisesti esitettyyn, koska ei ole tarpeen toistaa sitä, mikä valituksessa esimerkiksi ilmenee.

Tämän jälkeen alkaa sitten varsinainen suullisen selvittelyn vastaanottaminen. Eli kuullaan asianosasia ja päätöksen tehnyttä viranomaista ja tarvittaessa sitten todistajia ja asiantuntijoita.

Suullisen käsittelyn lopuksi oikeudenkäynnin osapuolille tarjotaan tilaisuus kommentoida käsittelyssä esitettyjä seikkoja.

Tämä niin sanottu loppupuheenvuoro on yleensä sitten asianosaisen avustajan pitämä. Hyvin yleistä on, että asianosaisilla on avustaja, mutta toki voi ihan omassa asiassaan tulla ilman avustajaakin kuultavaksi. Tällöin sitten tuomioistuin vähän enemmän ohjeistaa.

Ja se on hyvä muistaa, että suullisen käsittelyn ikään kuin tämä klousaus on vain sitten asianosaisten mielipide siitä asian sen hetkisestä tilasta.

Hallinto-oikeus ei ole sidottu esimerkiksi viranomaisen edustajan esittämään näkemykseen, vaan ratkaisee asian itsenäisesti oman harkintansa perusteella.

Elina Halimaa:

Kuulostaa kovin erilaiselta kuin pääkäsittely kärjäoikeudessa. Voidaanko henkilöitä kuulla muutoin kuin istuntosalissa henkilökohtaisesti?

Taina Hakkarainen:

Lähtökohtana on, että asianosainen ja viranomaisten edustaja ovat täällä paikalla salissa. Voimassa olevan lain mukaan todistajaa tai muuta henkilöä voidaan kuulla suullisesti myös videoneuvottelun välityksellä. Välillä on poikkeuksellisesti myös puhelimitse saatettu kuulla todistajaa.

Oikeudenkäynnin osapuolille pitää kuitenkin aina varata tilaisuus esittää kuultavalle kysymyksiä. Ja tämän takia tietysti toivotaan, että se välittömyys menisi niin, että kaikki olisimme täällä samassa salissa.

Eli lähtökohta on, että myös todistajat tulevat paikan päälle, ellei sitten ole erityistä syytä, että ei päästä. Ja täytyy tietysti sanoa, että korona-aikana jouduttiin vähän tästä tinkimään, että silloin pidettiin suullisia käsittelyjä esimerkiksi niin, että oltiin eri saleissa. Videoyhteyden välityksellä sitten keskusteltiin.

Mutta kyllä se aina mukavinta on, että saadaan se asia käsiteltyä niin, että kaikki ovat paikan päällä samassa tilassa.

Ja tästähän on lainsäädäntöhanke nyt käynnissä etäyhteyksien käyttämisestä laajemminkin hallintolainkäyttöasioissa, että sitä tullaan kyllä edistämään.

Kokoonpano aina viime kädessä päättää sen, että miten suullinen käsittely käytännössä järjestetään, joten tietysti ei voi sanoa, että ehdottomasti joku tietynlainen kaava on, vaan se riippuu tietysti käsiteltävästä asiasta ja ketä sitten ollaan kuulemassa, että onko se etäyhteydellä kuuleminen esimerkiksi mahdollista.

Elina Halimaa:

Eli voidaan kuulla asianosaista, todistajaa tai asiantuntijaa. Miten se kuuleminen sitten käytännössä tapahtuu?

Taina Hakkarainen:

Asianosaista kuullaan siten, että hänen avustajansa esittää hänelle kysymyksiä. Tämän jälkeen sitten viranomaisen edustajalle varataan tilaisuus esittää kysymyksiä. Lopuksi myös kokoonpanon jäsenet voivat kysellä jotain.

Jos sitten asianosaisella ei ole avustajaa, niin tällöin tuomioistuimen jäsenet huolehtivat kyselemisestä. Todistajaa kuullaan vastaavalla tavalla sillä tavalla, että kaikki läsnä olevat voivat vuorollaan esittää kysymyksiä. Todistajan kuulemisen aloittaa tietysti todistajan nimennyt taho.

Se on hyvä muistaa, että kaikilta kuultavilta odotetaan vapaata kerrontaa, eli vastaamista kysymyksiin muistinvaraisesti omin sanoin. Tärkeintä on, että kertoo vain sen, minkä tietää tai muistaa. Ei kannata arvailla niitä asioita. Se on ihan inhimillistä, että kaikkea ei muista.

Suullinen käsittely on nimensä mukaisesti suullista selvitystä, jolloin sitten muistiinpanoista ei voi lukea niitä omia tekemisiään.

Lapsen kuulemisesta on sitten erityissäännöksiä ja toisissa tuomioistuimissa on vielä erityisiä tiloja, missä lasta voidaan erikseen kuulla.

Monessa suullisessa käsittelyssä on tulkki mukana, jotta valittaja ymmärtää mitä tapahtuu. Jos suullisessa käsittelyssä on tulkki, niin se tietysti hidastaa selvityksen vastaanottamista, koska tulkkaukset ei tapahdu simultaanisesti, vaan kukin puhuu vuorollaan, jotta tulkkaukset voidaan myöhemmin sitten tarkastaa ja se saadaan tallennettua. Tulkkaukset tietysti pyritään suorittamaan mahdollisimman tarkasti.

Elina Halimaa:

Kuulostaa jälleen kerran monimutkaiselta. Ihmiset puhuu vuorotella eri kielillä mahdollisesti. Suullinen käsittely nauhoitetaan ja siitä pidetään pöytäkirjaa. Mitä sinne pöytäkirjaan kirjataan?

Taina Hakkarainen:

Pöytäkirjaan kirjataan vain pääasialliset seikat, eli sinne merkitään, mistä asiasta on ollut kysymys ja asian yksilöimiseen tarvittavat tiedot ja läsnä olleet henkilöt. Lisäksi lyhyt selostus asian kulusta ja jos on tehty jotain välipäätöksiä suullisen käsittelyn aikana, niin tästä tehdään merkintä pöytäkirjaan.

Meillähän suullinen käsittely nauhoitetaan kokonaisuudessaan, eli ihan alusta loppuun ja sen takia tämä pöytäkirja on hyvin lyhyt, lähinnä tekninen.

Jos esimerkiksi lasta kuullaan muulla tavoin kuin istuntosalissa, niin tämä on myös tallennettava.

Vain niissä tapauksissa, joissa tallentaminen ei jostain syystä ole mahdollista, niin tähän pöytäkirjaan kirjataan sitten riittävän täsmällisesti, että mitä on kerrottu.

Tämä suullisen tallenne on hyvä siinä mielessä, että voidaan jälkikäteen tarkastaa, mitä on kerrottu. Ja tallenne on myös sitten mahdollisesti muutoksenhakutuomioistuimen, eli korkeimman hallinto-oikeuden käytettävissä.

Elina Halimaa:

Kuinka kauan suullinen käsittely kestää? Voiko siitä esittää arvioita tai onko siihen suunnitelmaa etukäteen?

Taina Hakkarainen:

Riippuu asiasta ja välillä näitä aikatauluarvioita toki tehdään, että saadaan jouhevasti käsiteltyä, mutta sitä on vaikea minuutilleen arvioida.

Suulliseen käsittelyyn yleensä varataan koko päivä ja lähtökohtaisesti käsittelyt alkavat kello yhdeksän.

Jos on useampia suullisia käsittelyitä samaan aikaan, niin sitten tätä alkamisajankohtaa porrastetaan niin, että ne alkavat vartin välein. Pyrkimys on lopettaa virka-aikaan eli 16.15 mennessä. Joskus voi käydä niin, että menee pikkaisen sen yli.

Suullisen käsittelyn kesto riippuu siitä, että mitä asiaa käsitellään, ja tietysti onko esimerkiksi tulkki käsittelyssä, jolloin se on hieman hitaampaa se asian käsittely, ja kuultavien määrästä. Jos on paljon todistajia ja on hyvin laaja asia, niin tällöin suullinen käsittely on joskus kestänyt useamman päivänkin.

Elina Halimaa:

Täällä Tuomioistuimet-talossa oli kuusi istuntosalia suullisiin käsittelyihin, ja sanoit, että niitä voidaan porrastaa. Onko tässä talossa muita tuomioistuimia? Jaetaanko näitä saleja?

Taina Hakkarainen:

Joo, siis Tuomioistuimet-talossa toimii Helsingin hallinto-oikeuden lisäksi työtuomioistuin ja markkinaoikeus. Nämä kaikki kuusi salia ovat yhteiskäytössä.

Meillä on tietyt salit, mitä pääasiallisesti tuomioistuimet käyttävät, mutta saa lainata toisten saleja. Suurin sali on sitten sellainen, että sinne mahtuu kyllä 40-50 henkeä tarvittaessa.

Elina Halimaa:

Mitä tapahtuu suullisen käsittelyn jälkeen? Milloin asiassa annetaan ratkaisu?

Taina Hakkarainen:

Hallinto-oikeushan käsittelee tosiaan asiat esittelystä istunnossa. Asiaa ei varsinaisesti ratkaista siis suullisessa käsittelyssä, vaan se ratkaistaan sitten normaalisti esittelystä myöhemmin ja päätös annetaan kirjallisesti. Eli toisin kuin käräjäoikeudessa, niin me emme voi täällä julistaa suullisen päätteenksi mitään ratkaisua.

Tämä päätöksen antopäivä, siltä osin ei ole mitään lainsäädöstä, että missä ajassa pitäisi se päätös saada annettua. Kuukauden verran yleensä vähintään menee, vähän asiasta ja suullisesta riippuen.

Joskus valitettavasti loma-ajat sotkevat sitä, että saattaa kesäkuussa pidetyn suullisen päätös tulla vasta syksymmällä.

Tämä antopäivä tarkoittaa sitä, että Helsingin hallinto-oikeuden päätös kun se on valmis, niin sitten se laitetaan kansliaan, niin sanotusti antopäivättäväksi, eli siihen laitetaan päivämäärä, jolloin se sitten lähetetään asianosaisille. Se toimitetaan tosiaan sitten kaikille tahoille samaan aikaan.

Täytyy muistaa, että suullinen käsittely kun on vain yksi välivaihe tässä prosessissa, niin sen jälkeen on myöskin mahdollisuus esittää lisäselvitystä. Eli sitten sekin saattaa vielä venyttää sitä käsittelyä suullisen jälkeen, että jos tulee sitten jotain tarvetta lisäselvitykselle.

Tästähän voidaan välillä suullisesti sopia, että tiettyyn päivämäärään mennessä voi sitten vielä toimittaa jotain.

Elina Halimaa:

Eli kun lähtee suullisesta käsittelystä kotiin asianosainen, niin hän ehkä suurin piirtein tietää, milloin hän olisi päätöksen saamassa?

Taina Hakkarainen:

Tapana on, että puheenjohtaja antaa jonkinlaisen arvion siitä, että milloin se päätös mahdollisesti on tulossa.

Mutta kuten sanottu, voi sitten tulla jotain esteitä siihen, että ihan tarkkaa päivämäärää ei pystytä sanomaan. Mutta kyllä se toki pyritään mahdollisimman nopeasti ratkaisemaan se asia, silloin kun se on vielä kaikilla tuoreessa muistissa.

Tietysti on hallinto-oikeuden etukin saada se tehtyä, kun ei se ole oikein kiva sekään, että monta suullista on pidetty ja päätökset sitten on aina antamatta.

Toki suullisessa käsittelyssä ollut esittelijä, niin hänelle varataan tilaisuus kirjoittaa se päätös, tehdä oma esityksensä sitten mahdollisimman pian sen suullisen jälkeen, ettei tarvitse nauhoista ruveta kuuntelemaan, että mitä on käsitelty.

Elina Halimaa:

Joo. No, mistä tai milloin media tai muut kiinnostuneet voi tiedustella ratkaisua, vaikka ei ole ollut käsittelyssä läsnä, tai vaikka olisikin?

Taina Hakkarainen:

Joo, näitä hallinto-oikeuden antopäiviä hän ei tosiaan kerrota etukäteen, eli sitä ei tiedä, milloin se päätös annetaan.

Median edustaja voi asian ollessa vireillä esittää hallinto-oikeudelle ennakollisen pyynnön, että päätös toimitettaisiin hänelle sitten, kun se annetaan.

Tällainen päätös lähetetään pyytäjälle sitten sen jälkeen, kun se on annettu asianosaisille tiedoksi.

Merkityksellisistä ja laajaa yleisöä kiinnostavista ratkaisuista hallinto-oikeus voi laatia mediatiedotteen ja tämä julkaistaan antopäivänä, jolloin se on sitten kaikkien saatavilla.

Kun tällainen mediatiedote tehdään, niin silloin ollaan varauduttu siihen, että jos joku haluaa tilata tämän päätöksen kokonaisuudessaan, niin se on myöskin saatavilla.

Elina Halimaa:

Minulle jäi meidän keskustelustamme mieleen, että hallinto-oikeuden suulliseen käsittelyyn kannattaa hieman valmistautua, mutta asian puheenjohtaja ohjeistaa niin asianosaisia, viranomaista kuin mahdollista yleisöä tarvittaessa.

Mitä sinä toivoisit, Taina, että kuulijoille jää mieleen podcastista? Tai mitä terveisiä haluaisit lähettää?

Taina Hakkarainen:

No se on hyvä muistaa, että suullinen käsittely on tosiaan vain yksi osa asian selvittämistä, mutta kuitenkin asianosaisen kuulemisella on usein huomattava merkitys.

Tämän vuoksi on hyvä miettiä etukäteen, että mitä selvitystä suullisessa käsittelyssä haluaa esittää. Ja suullisen käsittelyn pyyntö tulisi aina perustella, jotta tuomioistuin voi sitten harkita, että mikä merkitys tässä mahdollisesti voi olla sillä asianosaisen kuulemisella ja kuinka tarpeen se on.

Toisaalta pitää muistaa, että se, että ei välttämättä tule kuulluksi suullisessa käsittelyssä, niin ei tarkoita sitä, ettei me täällä mielellään sitä asiaa suullisestikin selvitetäisi.

Tämä on osittain tietysti resurssikysymys, että jos se asia on ratkaistavissa kirjallisen aineiston perusteella, niin silloin sitä suullista käsittelyä ei sitten ruveta järjestämään. Tai se kynnys on ainakin huomattavasti korkeampi.

Ja ehkä semmoinen käytännön asia, että moni ei ole käynyt tuomioistuimessa ja tietysti tilaisuus voi olla jännittävä, mutta suullista käsittelyä ei tarvitse jännittää.

Jos jokin asia askarruttaa, niin hallinto-oikeuteen voi olla etukäteen yhteydessä ja salissa myöskin puheenjohtajalta voi kysyä sitten.
Miesääni:

Tämä oli Tuomarilla on asiaa -podcast.

Lisää tietoa tuomioistuinlaitoksen toiminnasta löydät osoitteesta tuomioistuimet.fi.